

PŘEMOSTĚNÍ

1. 4. 2022
číslo 2

zpátky ke kořenům



Dnešní program

14:00–15:20 / Kým? Čím? – HamLETEM / Velký sál

16:00–16:35 / Brambůrky – Hrnečková Karkulka / Velký sál

17:00–18:00 / Diskuse (Kým? Čím?, Brambůrky) / Malý sál

18:15–19:00 / KUKátko – Hra o čas / Velký sál

20:15–21:35 / Opera Žatec – Kdy to bylo naposledy / Velký sál

22:20–23:10 / Vanabí Litoměřice – Experiment 0-1-7 / Velký sál

23:30–00:30 / Diskuse (KUKátko, Opera Žatec) / Malý sál

Zítřejší program

14:00–16:30 / Divadlo RADAR/Za oponou – Probuzení jara / Velký sál

17:00–18:00 / Diskuse (Vanabí Litoměřice, Divadlo RADAR/Za oponou) / Malý sál

18:15–19:00 / DS Hraničář – Jak se dělá divadlo / Velký sál

20:20–20:40 / Chůdadlo – The Cube – inspirativní představení / Nádvoří ZUŠ

21:00–22:45 / Divadlo RADAR/Hroboso – Racek / Velký sál

23:00–00:00 / Diskuse (DS Hraničář, Divadlo RADAR/Hroboso) / Malý sál



Pracovnice NIPOS-ARTAMA **Simona Bezoušková** a **Lenka Huláková** řekly:

Přehlídky probíhají v euforii

Na PřeMostění 2022 zavítaly odborné pracovnice NIPOS-ARTAMA Simona Bezoušková a Lenka Huláková. Simona má na starosti činoherní a hudební amatérské divadlo a divadlo pro děti a mládež, Lenka pak středoškolské a mladé divadlo.

Obě máte přehled...

Simona: Jo jo, jedna o druhé.

Lenka: To už dvacet let.

Tak kromě sebe samých máte přehled i o systému postupových přehlídek. Podařilo se je po covidu nastartovat v plné síle?

Lenka: Ano, i když některé přehlídky letos nebudou. Je zrušená přehlídka v Jihlavě nebo v Ostravě. Snažili se dva roky něco vybudovat a nikdy se to nepodařilo, tak je to asi semlelo, nemají na to kapacitu. Asi na to byli sami a připadají si opuštění.

Simona: V činoherním divadle se to naštěstí vrátilo do stavu, který byl před covidem. Přehlídky jsou všechny, dokonce jedna přibyla. Přestože to zpočátku vypadalo, že se programy krajských přehlídek tolik nenaplní, tak se to až na výjimku v Rakovníku všude povedlo. Někde měli i přetlak přihlášených.

Lenka: Přehlídky, které už se uskutečnily, probíhaly v takové euforii a nadšení. Všichni jsou rádi, že se můžou vidět.

Takže menší zájem ze strany souborů se nekonal?

Simona: Nekonal hlavně díky pořadatelům, kteří po tom, co jim vypadli tradiční účastníci,



Lenka Huláková (vlevo) a Simona Bezoušková. Foto: Monika Kleinová

dokázali sehnat jiné soubory. Hledali ve svém okolí další a povedlo se jim často přilákat na svou přehlídku soubory, které se dosud na postupových přehlídkách neobjevovaly. Pozitivem tak je to, že do systému postupových přehlídek se dostanou nové soubory. Dá se s nadsázkou říct, že něco zlé je pro něco dobré.

Lenka: Středoškolské soubory neměly v koronavirové pandemii ani pořádnou příležitost, aby něco vzniklo.

S čím tedy soubory na přehlídky přijíždějí?

Simona: Nové soubory, které se účastní krajské přehlídky, přivázejí inscenace, které už jsou starší a připravené už před pandemií. Naopak tradiční účastníci dokázali poměrně rychle dát dohromady novinky.

Měnili jste v NIPOS-ARTAMA nějak propozice celostátních přehlídek,

abyste zohlednili krátkou dobu od rozvolnění proti covidových opatření?

Lenka: Ano, organizátoři mají delší časový prostor na to, aby přehlídky uspořádali. A i letos je ještě možnost přihlásit odborné radě s videozáznamem představení, a pokud bude prostor, můžeme do programu celostátní přehlídky Mladá scéna vybrat i účastníky touto formou.

Simona: V činohře jsem posunuli uzávěrku o měsíc a půl, aby se mohly uskutečnit i přehlídky, které jinak bývaly třeba na podzim.

A s Piknikem Volyně nebo Mladou scénou počítáte a věříte, že se uskuteční?

Simona: No, pokud se nic nestane. Ve Volyni nyní volně ubytovací kapacity na internátu slouží uprchlíkům z Ukrajiny. Nikdo nedokáže říci, na jak dlouho a zda nebude internát lůžka pro válečné běžence potřebovat

i v létě, kdy ho využíváme k ubytování účastníků Pikniku. Ale samozřejmě s konáním Pikniku počítáme.

Lenka: Mladá scéna v Ústí nad Orlicí bude.

Jezdíte rády na PřeMostění?

Simona: Moc rády. S Lenkou jsme tu společně byly na úplně prvním ročníku. A pak porůznu několikrát každá zvlášť.

A co návrat ke kořenům?

Simona: my jsme se s Lenkou vrátily ke kořenům, protože Lenka se vrátila po mateřské zpět do práce. A ty kořeny naše společné ještě zpevnily, protože původně jsme spolu nebyly v jedné kanceláři a teď už ano.

Výborně, takže o sobě máte přehled a teď už ten největší, protože sdílíte společnou kancelář.

Lenka: Přesně. Kryjeme si záda.

Martin Rumler

S herci souboru

Kdo přišel s námětem na vaši hru?

Autorkou hry je naše vedoucí Vanda. Scénář samotný jsme si dost předělali, tak aby nám všem seděl.

Měli jste nějaké komplikace hru nazkoušet v souvislosti s epidemií covidu 19?

Ano, skoro celý minulý rok jsme strávili čtením scénáře na on-line hodinách, ale když jsme se pak posléze všichni sešli, uměli jsme texty perfektně a stačilo tak řešit pouze vizuální stránku věci.

Co bylo příčinou alternací v inscenaci a jak jste se s tím vypořádali?

Bohužel těsně před festivalem nám onemocněly dvě holky ze souboru. Byla to pro nás těžká situace a spoustu věcí jsme museli předělat, ale nakonec nám pomohla doposud techniku obsluhující Vanda a představení jsme odehráli, z čehož máme největší radost.

(mar)

Stopa – Egocentrická samota



Osudy v síti

Na inscenace takto mladých (v tomto případě gymnaziálních) souborů bývá zpravidla zvykem nahlížet prizmatem metodiky dramatické výchovy – a inscenace Egocentrická samota libereckého souboru STOPA vskutku zpočátku (zejména na recenzenta, který si před představením nestihl přečíst synopsi) působí jako klasický dramaťákový kousek o závislosti na sociálních sítích, prvních láskách, šikaně a tak dál.

Postupně se ale ukazuje, že je věc trochu složi-

tější, příběhové linky se komplikují, dialogy působí místy dost literárně a některé dějové zvraty (těhotenství jedné z dívek) působí poněkud nenadále. Leccos se vysvětlí, když si potom člověk uvědomí, že inscenace vznikla úpravou režisérčina staršího, dvěma prestižními dramatickými ocenění oceněného textu, v němž je část postav výrazně starších. Potom je taky například o dost pochopitelnější, že zmíněná dívka zůstává několik let ve vztahu s partnerem, který o ni zcela ostantivně nejeví sebemenší zájem – což přeci jen u postav věku gymnaziál-

ního působí spíše nedůvěryhodně. (Půvabným paradoxem festivalové reprízy bylo to, že jednu z postav, které jsou i v původním textu středoškolačky, musela zaskočit již přeci jen o něco málo starší režisérka.)

Zkrátka a dobře: máme tu co do činění s pokusem o velice ambiciózní činoherní divadlo, mozaikovitý obraz dnešních rozbitých vztahů, neuróz, hledání místa ve světě... V mých očích to je obraz nejpůsobivější tehdy, kdy jsou témata aktérům zřetelně vlastní: s velkým gustem a energií hrané scény, v nichž si „nejky“ vjíždějí nejprve pomyslně

a posléze i velice fyzicky do vlasů, v nichž chlapec, jemuž se dívka svěřuje přes skype se svými traumaty, místo toho řeší její prsa a vtipkuje a popíjí s kamarádem...

Jindy se může stát, že to z jeviště přeci jen zašustí papírem, potažmo lacině melodramatickým efektem, ale i tak to není vůbec málo, jsou tu k vidění herecké výkony, jež jsou do budoucna jistě příslibem. Snad jenom kdyby z inscenace trochu nekoukal zdvižený ukazovák varující před tím, jak to na tom světě s těmi vztahy a sítěmi je, místy už to působí skoro až mravokárně. **Michal Zahálka**

S protagonisty inscenace

Kdo přišel s nápadem na tuto hru?

Příběh jsme vymýšleli dohromady, nejvíce nám však pomohla a základy hry položila naše paní učitelka. V průběhu času se inscenace proměňuje, dalo by se říci, že každé představení je svým způsobem jiné.

Jak jste to měli se zkoušením v době covidové?

Během epidemie jsme hru odložili a vrátili se k ní až v září. Problémem bylo to, že jsme všichni z jiných škol.

Co byste předeslali lidem, kteří vaši hru ještě neviděli?

Na každou hru by se mělo dívat bez očekávání, nicméně i přesto, že se představení jmenuje Horůrky, nechceme nikoho strašit. Berte nás prosím s nadsázkou.

(mar)

Divadélko pod ZUškou – Horůrky



Kvítek z hororů

Klášterecké Divadélko pod ZUškou připravilo inscenaci

z několika hororových literárních drobníček, což je věc veskrze sympatická, ale zároveň nesnadná: rozehrávat texty, které stojí na stručnosti a řízné pointě, do divadelních situací, není jen tak. Za pravdu mi asi dá třeba ten, kdo se pokusil divadelně utkat s absurdními mikropovídkami Daniila Charmsa či s texty Pierra-Henriho Camiho, které se sice tváří jako divadelní scénáře, ale jejich půvab je vybudován prostředky zcela literárními.

Osobně se musím přiznat, že mi inscenace Horůrky byla spíš milá, než že by mě vysloveně strhla – stihne se v ní na krátké ploše vystřídat docela dost různých stylizací a vyprávěcích kódů, takže se jaksí rozpadá na jednotlivosti (byť v dílčích obrazech – jako je například strašidelný les – leckdy výtvarně či jinak působivé), a pointy se nedaří pokaždé zprostředkovat tak ostře jako ve znamenité scéně s vražedným vypouštěním bazénu.

Zároveň je toho celkem dost, co se dá s radostí pochválit: soubor je obdařen nesmírně pří-



jemnou kolektivní energií, dovede pracovat s velkou mírou nadsázky, stylizace, a zejména v počátečních scénách dovede i po brechtovsku zcizit a střihem zrušit

vybudovanou atmosféru. Rozhodně doufám, že se s touhle partou Divadélka pod ZUškou ještě potkám, potenciálu je tu habaděj.

Michal Zahálka

DS Scéna Kralupy – Máma říkala, že bych neměla

Zabíjení matky

Jiřina Lhotská je divadelní matka. Divadelní spolek Scéna Kralupy je plný jejich divadelních dcer. I já jsem divadelním synem Jiřiny Lhotské a tak nemůžu zapřít své sympatie k inscenaci *Máma říkala, že bych neměla*. Nacházím zde ozvuky poetiky, kterou mám za důvěrně známou: ironie spíše než emoce. Lehký nadhled spíše než hluboký ponor. Absurdita a grotesknost – patos raději ne.

Dramatický text Charlotte Keatley rozehrává příběh čtyř generací matek a dcer. Počáteční situace se odehrává v jakémsi bezčase – ženy všech generací setkávají na společném „dětském hřišti“. Tento mytický počátek, se pak prolíná s chronologicky vyprávěným příběhem, jehož hlavní dějovou linií se pro mě stává vztah Jackie a Rosie. Za vrchol narace pak považuji právě poznání, že Jackie není sestrou, ale matkou Rosie. To je však divákovi dávno známo a tak hrozí nebezpečí, že se text při-bližně od poloviny stane pouhým vysvětlováním.

Za klíčový dramatický motiv, který je hnacím motorem textu, považuji právě úvodní dětskou hru v níž jedna holčička vznese návrh: „pojdme zabít své matky!“ Matka, náš nejbližší citový vztah, se přece nezabíjí. Jen pomýšlení na to je absolutně za hranou všeho – přesto nás jímá závrať, že máme sami tuto touhu zasutou někde hluboko v nevědomí. Možná to však neznamená touhu po trestném činu na osobě blízké, ale spíše touhu po zabití matky v sobě samotném.



Touhu po přestřížení oné pupeční šňůry, vymanění se z vlivu toho, kdo nás nejvíce miluje, ale touto láskou také nejvíce svazuje.

Přání pronesené s nestoudnou samozřejmostí malého dítěte je děsivé i komické zároveň – zde se projevuje i ona výše zmíněná ironie, absurdita a grotesknost poetiky Jiřiny Lhotské. Klíč k tomu, aby to vyšlo, se skrývá v herectví. Spíše než emoce a psychologie, raději herectví střihu a nadhledu, ve kterém jsou všechny herečky precizní. Ztvárněné dětské vidění světa pak není karikaturou, ale vědomým nadhledem nad postavou i na sebou samými.

Motor hry však postupně slábne. Možná samotný text jinou cestu nenabízí. Možná to ale podporuje i neporušitelný dramaturgický vzoreček: violoncello – situace... Možná, že se vzoreček stává i z onoho na počátku tak precizního stylizovaného herectví, protože se nevyvíjí.

Dramaturgicko-režijní premisy jsou poctivě jednotné od začátku do konce. Katarzní odstřížení se od pupeční šňůry, u postav a skrze ně i u diváka, však vyžaduje zvrát. Pakliže se nemůže odehrát v rovině dramatického textu, možná lze najít cestu v rovině divadelnosti inscenace. Odklon od vzorce dramaturgického, či hereckého. V kulminačním bodě inscenace, kdy se ukáže, že Rosie je dcera Jackie, mi pro mou katarzi na jednu nestačí herectví nadhledu. To, co mi po celou první polovinu umožňovalo prožívat emoci skrze ventil ironického smíchu, mě v rozhodující moment k prožitku nepustí.

To však nic nemění na tom, že jsem na své sestry a matku hrdý. Inscenace *Máma říkala, že bych neměla* je precizní po režijní i herecké stránce a mohl bych ji považovat za jejich *Opus Magnum*, kdybych skryté neočekával, že takových opusů ještě několik přijde.

Jan Mrázek

S režisérkou Jiřinou Lhotskou

Jak jste se dostaly k tomuhle příběhu?

Skoro rok jsme hledaly něco, v čem by byly čtyři ženy. Asi deset her jsme vyhodily, čtyři jsme přeložily samy z angličtiny. A pak jsme našly tuto.

Proč zrovna tenhle příběh?

Všechny z hereček byly dětmi, měly nějakou matku a dvě z nich už matky jsou. Věci, o kterých se tam mluví a hraje, se dotýkají podle mě

skoro každého dítěte, které má matku, a každé matky, která má dítě. Také to není jen realistická hra, je tam i možnost pro imaginaci.

Jak se vám pracovalo bě-

hem covidové pandemie?

Tu hru jsme našly těsně před tím, než začal covid, takže to bylo těžké. Zkoušely jsme dva roky, z toho rok a půl to bylo on-line a půl roku na živo. **(mal)**

S herci a herečkami

Jak jste se dostali k této inscenaci?

Anička: Jako každý podzim jsme se sešli, s tím co bychom chtěli tento rok dělat a Báru napadlo, že by si chtěla zkusit antiku. Na tom jsme se všichni shodli a pak se přišlo na tento text.

Matouš: Já bych řekl, že to bylo svobodnější v hereckém vyjádření, než naše minulá inscenace ZRÁDCI LIDU.

Našli by jste nějakou souvislost vašeho představení s tématem PřeMostění zpátky ke kořenům?

Matouš: Tak z antiky pochází divadlo, takže jsme šli zpátky ke kořenům.

Jaký pivo vám chutná nejvíc?

Anička: Já asi nepoznám jaký je jaký, ale když máš žízeň tak se napiješ.

Matouš: Mně Minipivovar, Břežňák a Plzeň.

David: Já mám rád Plzeň.

(mal)



Reservé – Jezdci



Koho volí Lid

Antická komedie Jezdci je komedií politickou, jak bývá v antice pravidlem a dobrým zvykem. Potíž starověkých komedií tkví v tom, že krom obecných nešvarů, které jsou po tisíciletí neměnné, také za často upozorňují na dobové kauzy. Tedy kauzy, které se v Athénách děly v době, kdy autoři své hry psali. Je proto pro dnešní čtenáře a tvůrce těžké se v antickém humoru zorientovat. A zastaralé překlady do češtiny nám v tom moc nepomáhají.

Hned na začátku si dovolím podotknout, že ony zastaralé překlady nepomáhají ani souboru Reservé. A když se k tomu místy přidá nelogické frázování, případně překotně odříkané verše ve zběsilém tempu, má divák co dělat, aby se v tom politickém boji zorientoval.

Já osobně jsem udělala s antickými komedii tu zkušenost, že je lepší je z gruntu přepsat, než

si lámat hlavu s tím, co v tehdejší společnosti znamenalo být jirchář nebo jelitář a nebo třeba s tím, že Lid je stařec, kterého v souboru nemáme.

Ale nešť. Soubor Reservé nás zve do hospody, místa, kde se nejlépe debatuje o politice, a odkud může vzejít pravý zástupce lidu. Symbolem moci je zde pípa. Zpívá Gott ex machina. Jsme patrně v Čechách. Zástupci dělnické třídy se rozhodnou skoncovat s jedním zlodějem v čele vlády a zvolit si jiného. Proč? Protože věštba tak určila. Zde si Aristofanes stříl z řeckých tragédií, kde věštby ženou bájně hrdiny do záhuby. V české hospodě je to asi tak, že jelitář je teď zkrátka lepší než jirchář a důvody jsou iracionální a těžko obhajitelné.

Následuje nám všem povědomá předvolební kampaň, ve které populismus jen kvete. Volební štáb, tedy oni titulní Jezdci, netrpělivě čekají na výsledky. Jsem milovnice chórů a tak prosím tvůrce, aby chóru

věnovali trochu péče a pomohli obecnstvu pochopit, jaký má chór postoj, funkci a názor.

Za nejnosnější a originální moment Aristofanovi komedie považuji ten, v němž Lid odkryje karty a ukáže se, že viníky bídného stavu země nejsou jeho vládci, ale Lid sám. Lid, který moc dobře ví, jaké bídáky volí, zavírá oči nad jejich zlodějinou, dokonce se jí doslova sytí, aby pak vůdce zabil a zvolil si nového, který si s tím předchozím nezadá. Aristofanes v této scéně plive do tváře svému publiku a překračuje hranice běžné politické satiry, která si stříl z politiků, ale jejich voliče nechává se bez-
trestně bavit. Schválně – kolikrát jste za poslední roky zalitovali, že prezidenta volí přímou volbou Lid? Já mnohokrát a taky lituji, že tahle zlomová scéna zapadla v poněkud chaotickém běhu děje, kdy se nosí lahve, lije pivo, překřikuje a padá a podstata sdělení zaniká.

Marie Nováková



Seminář Proces a produkt vede s Pavlem Skálou i Honza Mrázek.



Na baru mají samozřejmě radost, když u nich utratíte něco z kapesného.



Seminář Hlas běží už od středečního odpoledne



Děti patří k PřeMostění. Mají i vlastní seminář.



Bára a Zuzka. Jedna z organizačního štábu, druhá z redakce.

Foto: Monika Kleinová

Lektoři a návrat ke kořenům

Ptali jsme se členů lektorského sboru, co pro ně osobně podtitul letošního PřeMostění Zpátky ke kořenům?

„Ohledávání vlastních kořenů nevyhnutelně znamená zašpinit si ruce. Vykopeme ze základů poklad nebo Pandořinu skříňku?“

Petra Slížková,
studovala tvůrčí psaní na Škvoreckého Literární akademii, scenáristiku a dramaturgii na University of Glasgow a fonetiku na FF UK

„Nad tím jsem se nikdy moc nezamýšlela, nebylo to pro mě moc důležité. Před půl rokem jsme ale v Dramoxu, kde pracuju,

vstupovali na ukrajinský trh, a tak jsem předtím nakoukala desítky ukrajinských inscenací. Hodně pracuji s folklórem, dělají tradiční inscenace, které u nás tolik nejsou. Tehdy mi došlo, jak je pro ten ohrožený národ a jeho sounáležitost důležité tohle znát a uvědomovat si. Moje kořeny jsou na Hané, jsem ze selského rodu, selka z Hané, ovlivňuje mě to v tom, že dávám přednost selskému rozumu a zemitosti, na nějakou abstrakci mě neuzijí. Vždycky budu mít raději Gellnera než Břežinu.“

Jitka Šotkovská,
teatroložka, dramaturgyně a vědecká pracovnice AV ČR.

„Návrat ke kořenům mi evokuje něco, kam se můžeš ve své beznaději vrátit a odpíchnout se od toho. Pro mě je to určitě rodina, náš stát, to, že jsme umístění v Evropě, to je ten kořen. Taky naše historie, minulost, ať už hodně stará, třeba husitská nebo přemyslovská, to jsou naše kořeny.“

Tomáš Běhal,
loutkoherec, režisér, dramaturg, statutární předseda Toy machine o.s.

„Zpátky ke kořenům je floskule, která může být dobrý sluha, ale i špatný pán.“

Ivo Kristián Kubák,
režisér, autor, dramaturg, spoluzakladatel sboru Tygr v tísni

„Spojení Zpátky ke kořenům vnímám z hlediska divadelního jako určitou cestu, kterou si člověk na začátku své profesní kariéry vytyčí, je o tom přesvědčen a jde za tím, pak hledá různé další cesty, aby nezakrnl, a aby zjistil, že to prvotní bylo vlastně to, co mu vyhovuje nejvíc. To je jako se zkoušením, jeden výborný režisér říkal, že zkoušení divadelní inscenace spočívá v tom, že na začátku je to skvělé, a celá ta cesta se pak kruhem vrací k tomu, aby to bylo zase jako na začátku.“

Milan Schejbal,
režisér, umělecký šéf Divadla A. Dvořáka v Příbrami, lektor amatérských přehlídek

Zuzana Fuxová

